

รัสเซียส่งออกสินค้าเกษตรมากเป็นประวัติการณ์

การส่งออกสินค้าเกษตรของรัสเซียในปี พ.ศ. 2563 กลายเป็นประวัติศาสตร์ในประวัติศาสตร์ยุคใหม่ โดยศูนย์ส่งออกสินค้าเกษตรแห่งชาติ (Federal Center "Agroexport") ของกระทรวงเกษตรเปิดเผยว่าเมื่อปีที่แล้วรัสเซียจัดหาสินค้าเกษตรและอาหารจำนวน 79 ล้านตันให้กับประเทศอื่น ๆ คิดเป็นมูลค่า 30,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ทั้งในเชิงปริมาณและมูลค่าเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมานักวิเคราะห์หวั่นว่าสถิติของปี พ.ศ. 2561 ที่เคยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร 78.5 ล้านตัน ด้วยมูลค่า 25,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ได้ถูกทำลายลงแล้ว

นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์หลังยุคสหภาพโซเวียต รัสเซียได้กลายเป็นผู้ส่งออกอาหารสุทธิในเชิงมูลค่า นั่นคือมีรายได้จากการส่งออกสินค้าอาหารไปต่างประเทศมากกว่าการใช้จ่ายไปเพื่อนำเข้า นาย Andrei Sizov ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์ของศูนย์วิจัย Sovekon กล่าวเสริมว่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารและวัตถุดิบทางการเกษตรในปี พ.ศ. 2563 โดยอ้างอิงข้อมูลของสำนักงานสถิติพบว่า มีมูลค่าประมาณ 29,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่ำกว่าการส่งออก 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตามรายงานของ Agroexport เมื่อปีกลายรัสเซียส่งออกสินค้าอาหารไปทั่วโลกครอบคลุม 150 ประเทศ โดยมีจีนยังคงเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 13 ของทั้งหมด ตามด้วยตุรกีร้อยละ 10 และคาซัคสถานร้อยละ 7

กระทรวงเกษตรได้อธิบายถึงการส่งออกมากเป็นประวัติการณ์ โดยข้อเท็จจริงในปี พ.ศ. 2563 แม้จะมี

อุปสรรคจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย แต่อุตสาหกรรมเกษตรในประเทศกลับมีอัตราการพัฒนาที่สูงขึ้นในทุกพื้นที่หลัก โดยมีการเก็บเกี่ยว Rapeseed ข้าว และบักวีท ได้มากเป็นประวัติการณ์ รวมทั้งผลผลิตด้านปศุสัตว์และสัตว์ปีกนม ผลิตภัณฑ์อาหารก็เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ตลาดในประเทศมีผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นอย่างเพียงพอและยังสามารถเพิ่มปริมาณอาหารเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศด้วย ในสถานะตลาดที่เอื้ออำนวยทำให้รายได้จากการส่งออกของรัสเซียเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังได้รับอานิพลาจากการระบอบของไวรัสโคโรนาที่หลายประเทศได้เพิ่มปริมาณการซื้อสินค้าเกษตรเป็นจำนวนมาก

การส่งออกในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มสินค้าหลักที่รัสเซียส่งไปต่างประเทศ ได้แก่ ธัญพืช ไขมันและน้ำมัน และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์และนม ตลอดจนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอาหารและการแปรรูป (รวมถึงขนมหวาน น้ำตาล และเครื่องดื่ม) หากนับในเชิงมูลค่าก็มีเพียงปลาและอาหารทะเลเท่านั้นที่ส่งออกได้ลดลง

ตามปกติที่ผ่านมารถูพืชคือสินค้าที่ส่งออกได้มากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 33 ของสินค้าอาหารและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งหมด มีปริมาณ 49 ล้านตัน มูลค่า 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 เชิงปริมาณ และเพิ่มขึ้นร้อยละ 29 ในเชิงมูลค่าเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาข้าวสาลีในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น โดยส่งออกข้าวสาลีได้เป็นปริมาณ 39 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 22 คิดเป็นมูลค่า 8.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 29 โดยมีตุรกีเป็นผู้ซื้อธัญพืชหลัก (9 ล้านตัน มูลค่า 1.9 พันล้านดอลลาร์)

การส่งออกผลิตภัณฑ์ไขมันและน้ำมันมีปริมาณ 8.1 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 คิดเป็นมูลค่า 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22 การเติบโตส่วนใหญ่เกิดจากการส่งออกน้ำมันดอกทานตะวัน 3.7 ล้านตัน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 19) คิดเป็นมูลค่า 2.8 พันล้านดอลลาร์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 28) ซึ่งมียอดส่งออกเพิ่มสูงมากในช่วงครึ่งปีแรกหลังจากการเก็บเกี่ยวดอกทานตะวันในปี พ.ศ. 2562 ได้มากเป็นประวัติการณ์ ส่วนผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ไขมันและน้ำมันรายใหญ่ที่สุดคือจีน (1.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ในปีที่แล้วการส่งออกเนื้อสัตว์ก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วคิดเป็นปริมาณ 525,000 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 53 คิดเป็นมูลค่า 887 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 49 โดยได้รับอานิสงส์อย่างมากจากการเปิดตลาดจีนสำหรับสัตว์ปีกและเนื้อวัว ในปี พ.ศ. 2563 และจีนได้กลายเป็นผู้ซื้อเนื้อสัตว์รายใหญ่ที่สุดของรัสเซีย

Alexei Gruzdev หัวหน้าผู้จัดการของ Streda Consulting กล่าวว่า การลดลงของค่าเงินรูเบิลทำให้ผลิตภัณฑ์นมเนยในประเทศสามารถแข่งขันได้มากขึ้นในตลาดโลก โดยการส่งออกผลิตภัณฑ์นมในปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณ 207,000 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 16 คิดเป็นมูลค่า 318 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11 ผู้ซื้อหลักได้แก่ คาซัคสถาน เบลารุส และยูเครน ส่วนขนมหวาน น้ำตาล และเครื่องดื่มส่วนใหญ่ก็ส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านเป็นหลัก โดยมีการส่งออกทั้งหมดในหมวดนี้ 4.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 13

ประธานสมาคมประมงแห่งรัสเซีย (VARPE) กล่าวว่า รายได้จากการส่งออกอาหารทะเลลดลงร้อยละ 2 เหลือ 5.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ในแง่ปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 จำนวน 2.3 ล้านตัน) ซึ่งเป็นผลมาจากการระบาดของโควิด-19 ที่ธุรกิจให้บริการด้านอาหารต้องปิดตัวลงและกำลังซื้อที่ลดลงทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารทะเลหลายประเภททั่วโลกลดลงและส่งผลกระทบต่อราคาลดลง ในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลา Pollock ซึ่งเป็นหนึ่งในปลาชนิดหลักของรัสเซียมีราคาลดลงอย่างมาก ทั้งนี้การส่งออกส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากการลดลงของการ

ส่งออกไปยังจีน โดยที่จีนและเกาหลีได้มีส่วนคิดเป็นร้อยละ 60 ของการส่งออกอาหารทะเลทั้งหมดของรัสเซีย โดยความต้องการอาหารทะเลในจีนเริ่มลดลงในช่วงเริ่มต้นของการแพร่ระบาด หนึ่งในกลุ่มแรกที่ประสบปัญหาในเดือนมกราคมปี พ.ศ. 2563 คือธุรกิจการส่งออกปู

ในเดือนกันยายนปี พ.ศ. 2563 จีนเริ่มจำกัดการนำเข้าอาหารทะเลจากรัสเซียเนื่องจากพบร่องรอยของการติดเชื้อโคโรนาไวรัสบนหีบห่อผลิตภัณฑ์ ต่อมาในช่วงสิ้นเดือนธันวาคมท่าเรือสุดท้ายที่รับสินค้าจากรัสเซียก็ถูกปิดลง

สำหรับปี พ.ศ. 2564 โฆษกกระทรวงเกษตรได้แสดงความมั่นใจว่าโครงการการส่งออกสินค้าเกษตรของรัฐบาลกลางที่กำหนดเป้าหมายการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศที่ 26,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จะสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ภารกิจในการเพิ่มอุปทานสินค้าเกษตรเพื่อส่งออกไปยังประเทศถูกกำหนดขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 โดยประธานาธิบดีวลาดิมีร์ปูติน ตั้งเป้าไว้ว่าภายในปี พ.ศ. 2567 การส่งออกของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรควรเพิ่มขึ้น 2.2 เท่า คิดเป็นมูลค่า 4.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ปูตินได้ตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ว่าราคาสินค้าในรัสเซียเองเพิ่มขึ้นอย่างมากรวมถึงสินค้าที่ส่งออกไปยังต่างประเทศด้วย โดยมีน้ำตาลและน้ำมันดอกทานตะวันเพิ่มขึ้นมากที่สุดถึงร้อยละ 72 และ 24 ตามลำดับ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าขั้นพื้นฐานในประเทศไม่สามารถอ้างได้ว่าเกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดโควิด-19 แต่มันเป็นความพยายามที่จะปรับราคาในประเทศให้สอดคล้องกับราคาตลาดโลกรวมทั้งแสวงหาโอกาสในการส่งออก

เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาอาหาร รัฐบาลได้ใช้มาตรการให้ผู้ผลิตตกลงกับเครือข่ายค้าปลีกเพื่อกำหนดราคาน้ำตาลและน้ำมันดอกทานตะวันเป็นเวลาสามเดือน นอกจากนี้การส่งออกธัญพืชยังถูกจำกัดโดยใช้โควตาภาษีตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ถึง 30 มิถุนายน

พ.ศ. 2564 กำหนดให้สามารถส่งออกธัญพืชออกนอก รัสเซียได้ 17.5 ล้านตัน (ข้าวสาลีที่ส่งออกภายในโควต้า จะต้องเสียภาษี 50 ยูโรต่อตัน ถึงวันที่ 30 มิถุนายน) และตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคมจะเริ่มเก็บภาษีการส่งออก ข้าวโพด (25 ยูโรต่อตัน) และข้าวบาร์เลย์ (10 ยูโรต่อตัน)

ในเดือนกุมภาพันธ์รัฐบาลได้ประกาศใช้กลไกถาวรในการควบคุมการส่งออกธัญพืชโดยกำหนดให้มีการกำหนดอัตราภาษีแบบ "ลอยตัว" ในการส่งออกธัญพืชไปต่างประเทศซึ่งขึ้นอยู่กับราคาส่งออกในปัจจุบัน โดยตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน Moscow Exchange จะเริ่มลงทะเบียนและประกาศราคาตามสัญญาซื้อขาย สำหรับเมล็ดทานตะวันและเมล็ด Rapeseed มีภาษีส่งออกสูงถึงร้อยละ 30 (ขั้นต่ำ 165 ยูโรต่อตัน) นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาเศรษฐกิจยังเสนอให้กำหนดภาษีการส่งออกน้ำมันดอกทานตะวันในอัตราร้อยละ 15 (ขั้นต่ำ 135 ยูโรต่อตัน) แต่จนถึงขณะนี้ยังไม่มีการนำมาตรการนี้มาใช้จริง

Andrei Sizov กล่าวว่า การเพิ่มขึ้นของการส่งออกของ รัสเซียได้รับแรงหนุนจากราคาอาหารในตลาดโลกซึ่งเติบโตขึ้นเป็นปีที่สองติดต่อกัน ทั้งนี้การส่งออกสินค้าเกษตรยังมีช่องว่างที่จะเติบโตอีกแม้ว่าจะไม่สามารถคาดหวังการเติบโตที่เห็นได้ชัดเจนจากกฎระเบียบข้อบังคับการส่งออกทั้งหมดที่กำหนดขึ้นในปี พ.ศ. 2564

ผู้เชี่ยวชาญระบุว่า การส่งออกธัญพืชปีนี้อาจลดลงเพราะการเก็บเกี่ยวได้น้อยลง ตามการคาดการณ์ของ Sovecon ในเดือนกุมภาพันธ์จะมีการเก็บเกี่ยวข้าวสาลี 76.2 ล้านตันซึ่งน้อยกว่าในปี พ.ศ. 2563 ถึง 10 ล้านตัน อย่างไรก็ตามปริมาณอุปทานที่ลดลงอาจถูกชดเชยด้วยการเติบโตของราคาธัญพืชในตลาดโลกเช่นเดียวกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ ส่วนการเก็บเกี่ยวเมล็ดพืชน้ำมันในปีนี้อาจจะสูงขึ้นกว่าปีที่แล้วและการส่งออกมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่ภาคปศุสัตว์ก็ยังคงเติบโตได้อย่างรวดเร็วในการผลิตเนื้อสัตว์และนม

German Zverev ไม่ได้คาดหวังว่าสถานการณ์การส่งออกอาหารทะเลจะดีขึ้นในปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากการปิดท่าเรือของจีนสำหรับปลารัสเซียอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถจัดส่งสินค้าไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้ ดังนั้นการส่งออกภายในสิ้นปีอาจลดลงมากกว่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมทั้งความสามารถในการทำกำไรจากการส่งออกก็ลดลง ทั้งนี้ตามการคาดการณ์ของ VARPE ภายในสิ้นปีนี้การส่งออกอาหารทะเลของรัสเซียจะมีมูลค่าประมาณ 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: *Russia in 2020 Showed a Record for Food Supplies Abroad*, by Elena Sukhorukova, rbc.ru

รัสเซียเริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรอย่างจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2557 ในช่วงที่รัสเซียตอบโต้การถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจากประเทศตะวันตกด้วยการงดการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารจากประเทศเหล่านั้น ซึ่งหลังจากนั้นเพียงไม่กี่ปีรัสเซียก็สามารถมีผลผลิตสินค้าเกษตรหลายตัวล้มความต้องการในประเทศจนสามารถเพิ่มการส่งออกได้มากขึ้นเป็นลำดับ

ด้วยนโยบายของประธานาธิบดีที่ต้องการกระจายความเสี่ยงจากการเป็นประเทศส่งออกพลังงานเป็นหลักด้วยการเพิ่มมูลค่าการส่งออกสินค้าประเภทอื่น ๆ รวมทั้งสินค้าการเกษตรและอาหารที่สามารถผลิตได้เกินความต้องการภายในประเทศ จึงเริ่มขยายตลาดใหม่ ๆ ในต่างประเทศเพิ่มขึ้น รวมทั้งการพยายามเปิดตลาดเนื้อสัตว์และสัตว์ปีกของไทยที่มีความอ่อนไหวต่ออุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศ

สินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรที่ไทยส่งออกไปยังรัสเซียได้แก่ ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง ข้าว ผักและผลไม้สด/แช่เย็น/แช่แข็ง ผักและผลไม้กระป๋อง น้ำผลไม้ อาหารแปรรูป อาหารสำเร็จรูป และอาหารทะเลกระป๋อง ซึ่งเป็นสินค้าแถบเมืองร้อนและมีเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากสินค้าท้องถิ่นในรัสเซีย ซึ่งคาดว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปีนี้จะบรรเทาเบาบางลง และจะช่วยให้สินค้าเกษตรและ

อาหารจากไทยสามารถกลับมาขยายตัวได้ดีอีกครั้ง แต่
ทั้งนี้ยังมีปัจจัยลบที่ไม่สามารถควบคุมได้เป็นอุปสรรค
อยู่ ได้แก่ ค่าเงินรูเบิลที่อ่อนตัวลงและอัตราค่าขนส่งที่
ปรับตัวสูงขึ้นมากที่ล้วนแต่จะทำให้ราคาสินค้านำเข้า
แพงขึ้นในสายตาผู้บริโภค